
Vergaderjaar 2006–2007

30 085

Aanpak lokaal veiligheidsbeleid

Nr. 3

BRIEF VAN DE ALGEMENE REKENKAMER

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 29 maart 2007

Hierbij bieden wij u het op 16 maart 2007 door ons vastgestelde rapport «Aanpak lokaal veiligheidsbeleid. Terugblik 2007» aan.

Algemene Rekenkamer

drs. Saskia J. Stuiveling,
president

Jhr. mr. W.M. de Brauw,
Secretaris

Vergaderjaar 2006–2007

30 085

Aanpak lokaal veiligheidsbeleid

Nr. 4

RAPPORT: TERUGBLIK 2007

Inhoud

1	Over dit onderzoek	5
1.1	De bedoeling van terugblikonderzoeken	5
1.2	Onze aanbevelingen uit 2005	5
1.3	Conclusies	6
2	Versterken regierol gemeenten	8
2.1	Achtergrond van onze aanbeveling uit 2005	8
2.2	Stand van zaken in 2006	8
3	Verbeteren informatie	13
3.1	Achtergrond van onze aanbeveling uit 2005	13
3.2	Stand van zaken in 2006	13
4	Resultaten veiligheidsbeleid	16
4.1	Stand van zaken in 2006	16
5	Bestuurlijke reacties en nawoord Algemene Rekenkamer	18
5.1	Reactie ministers	18
5.2	Reactie VNG	18
5.3	Nawoord Algemene Rekenkamer	19
Bijlage 1	Gebruikte afkortingen	20
Bijlage 2	Overzicht aanbevelingen en reacties oorspronkelijk rapport (2005)	21
	Literatuur	23

1 OVER DIT ONDERZOEK

1.1 De bedoeling van terugblikonderzoeken

De onderzoeksrapporten van de Algemene Rekenkamer bevatten standaard een aantal aanbevelingen gericht op de oplossing van problemen die in het onderzoek zijn gesignaleerd. Ministers zeggen soms naar aanleiding van deze aanbevelingen concrete acties toe, soms ook niet. Wat gebeurt er met de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer en de toezeggingen van bewindspersonen na de publicatie van ons rapport? Hebben onze aanbevelingen opvolging gekregen? Deze vragen willen we graag beantwoorden. Niet alleen omdat de problemen die we signaleren om een oplossing vragen, maar ook omdat we willen beoordelen of onze aanbevelingen aan hun doel beantwoorden: zijn ze concreet genoeg, kunnen de ministeries er iets mee?

In 2004 heeft de Algemene Rekenkamer een systeem opgezet om de effecten van haar aanbevelingen te toetsen. Wij monitoren over een langere periode – zonedig vijf jaar of langer – of ministeries onze aanbevelingen opvolgen en hun toezeggingen nakomen. Wij voeren daarvoor niet alleen gesprekken met ambtenaren, maar steunen ook zoveel mogelijk op de (voortgangs)informatie van de ministeries zelf. Bij de presentatie van de terugblikonderzoeken maken wij, conform onze strategie, een onderscheid tussen aanbevelingen die gericht zijn op het verbeteren van het *functioneren* van de overheid en aanbevelingen die gericht zijn op het *presteren* van de overheid. Met ons onderzoek naar het *functioneren* van de overheid leveren we een bijdrage aan een transparante overheid die verantwoording aflegt over wat zij doet. Dit onderzoek is vooral gericht op de bedrijfsvoering van ministeries, op de wijze waarop ministeries zich verantwoorden en toezicht houden en op het rechtmatig handelen van ministeries. Bij ons onderzoek naar het *presteren* van de overheid vragen we ons af of het beleid van ministeries uitvoerbaar en handhaafbaar is, of de beleidsdoelen bereikt worden en of dat op een doelmatige wijze gebeurt.

Wij bekijken voor ieder onderzoek afzonderlijk hoe lang wij blijven toetsen en welke aanbevelingen en toezeggingen wij volgen. Dat is ook logisch: sommige aanbevelingen gaan over zaken die jaren nodig hebben om hun beslag te krijgen, andere aanbevelingen kunnen op veel kortere termijn gerealiseerd worden.

In dit rapport presenteren wij de resultaten van de monitoractiviteiten op het onderzoek *Aanpak lokaal veiligheidsbeleid* (Algemene Rekenkamer, 2005), waarover wij op 19 april 2005 een rapport publiceerden.

1.2 Onze aanbevelingen uit 2005

Het onderzoek *Aanpak lokaal veiligheidsbeleid* ging over het veiligheidsbeleid gericht op de bestrijding van criminaliteit in woonwijken. Het is uitgevoerd in zes gemeenten van uiteenlopende omvang. Het onderzoek was gericht op de aanpak van de *sociale* veiligheid, een onderdeel van het integrale veiligheidsbeleid¹. Wij concludeerden dat de aanpak van het lokale (sociale) veiligheidsbeleid in 2005 zijn eerste vruchten begon af te werpen, maar wij vonden verbeteringen toch gewenst. Wij hebben daarom aanbevelingen geformuleerd aan de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en van Justitie, die gericht waren op ondersteuning en versterking van de lokale aanpak. In onze ogen waren

¹ Integrale veiligheid omvat zowel «technische» of «fysieke» veiligheid (waartoe behoren zaken als rampenbeheersing, verkeersveiligheid, terrorismebestrijding) als «sociale» veiligheid (aanpak van criminaliteit, bestrijding overlast, tegengaan van verloedering, verbeteren veiligheidsgevoelens).

belangrijke onderwerpen voor de ondersteuning en versterking van de lokale aanpak:

- Versterken van de regiefunctie van de gemeenten. In de eerste plaats door te bevorderen dat de handreiking *Kernbeleid Veiligheid* (een methode voor gemeenten om integraal veiligheidsbeleid te ontwikkelen) wordt toegepast. In de tweede plaats door te bevorderen dat met name middelgrote en kleinere gemeenten gaan samenwerken. En ten slotte door instrumenten te bieden waarmee gemeenten het probleem van de vrijblijvendheid van de inzet van veiligheidspartners kunnen aanpakken.
- Verbeteren van de informatie over de veiligheidssituatie en de informatie over uitgevoerde maatregelen, zodat lering kan worden getrokken uit ervaringen.

In deze terugblik hebben wij onderzocht wat er gedaan is met deze twee onderwerpen.² Het is ons gebleken dat de ministers onze aanbevelingen op deze onderwerpen in overeenstemming met hun toezeggingen grotendeels hebben uitgevoerd, deels in samenwerking met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Toch zijn er nog enige aandachtspunten te noemen; deze komen in het volgende hoofdstuk aan de orde.

In bijlage 2 van dit rapport vindt u een overzicht van alle aanbevelingen en de reacties van de bewindspersonen, de VNG en het Korpsbeheerdersberaad zoals weergegeven in de oorspronkelijke publicatie *Aanpak lokaal veiligheidsbeleid*.

In de Begroting 2007 van het Ministerie van BZK is sociale veiligheid ondergebracht onder de beleidsartikelen 2 (Politie), 4 (Partners in veiligheid) en 14 (Toezicht openbare orde en veiligheid). In de Begroting 2007 van Justitie gaat het om de beleidartikelen 12 (Rechtspleging en rechtsbijstand) en 13 (Rechtshandhaving, criminaliteitsbestrijding en terrorismebestrijding).

Het blijkt niet mogelijk om op basis van rijksbegrotingen het financieel belang vast te stellen van het beleid dat is gericht op het bevorderen van sociale veiligheid op lokaal niveau. Veel activiteiten zijn onderdeel van algemene taken en daarbij is het niet altijd mogelijk om de geldstromen te specificeren naar het thema sociale veiligheid.

1.3 Conclusies

Met onze aanbevelingen in het onderzoek *Aanpak lokaal veiligheidsbeleid* (Algemene Rekenkamer, 2005) over het versterken van de regierol van de gemeenten en het verbeteren van de informatie wilden wij een betere aanpak van het lokale veiligheidsbeleid bevorderen, opdat betere prestaties op het terrein van sociale veiligheid (presteren) bereikt zouden worden.

Wij hebben bij deze terugblik vastgesteld dat de ministers van BZK en van Justitie onze aanbevelingen over het versterken van de gemeentelijke regierol en het verbeteren van de informatie in belangrijke mate hebben uitgevoerd, deels in samenwerking met de VNG.

Omdat verschillende activiteiten nog lopen en er nog geen actuele gegevens beschikbaar zijn, hebben wij nog niet kunnen beoordelen of de ondernomen activiteiten hebben geleid tot een versterkte uitvoering van het lokale veiligheidsbeleid. Dit zal moeten blijken bij de evaluatie van het

² Wij hebben onze bevindingen ontleend aan de voortgangsrapportages over de uitvoering van het veiligheidsprogramma *Naar een veiliger samenleving* (Tweede Kamer, 2002) en aan gesprekken met vertegenwoordigers van de Ministeries van BZK en van Justitie, en van de VNG. De zes bij het oorspronkelijke onderzoek betrokken gemeenten hebben opnieuw op vrijwillige basis hun medewerking aan het onderzoek gegeven.

project Veilige gemeenten (medio/najaar 2007). De zes gemeenten die indertijd aan ons onderzoek meewerkten zijn hier overigens optimistisch over.

Wij vragen nog wel aandacht voor twee punten:

- Het is belangrijk dat, volgend op uitgevoerd onderzoek, nu snel concrete stappen worden gezet om vrijblijvendheid van het lokale veiligheidsbeleid te voorkomen. Er is een bestuurlijk akkoord tussen het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de VNG over het vastleggen van de wettelijke regierol van gemeenten. Concrete maatregelen zijn echter nog niet ingevoerd.
- De informatie over ingezette capaciteit en middelen bij projecten die binnen gemeenten worden uitgevoerd moet verbeterd worden.

Wij hebben verder gezien dat de beoogde beleidsprestaties dichterbij zijn gekomen. Uit de Veiligheidsmonitor blijkt dat de sociale veiligheid sinds ons onderzoek in 2005 verder is verbeterd. De prestatiedoelen van het Veiligheidsprogramma *Naar een veiliger samenleving* (Ministeries van Justitie en BZK, 2002) zijn – halverwege de looptijd van de maatregelen – voor ongeveer de helft gerealiseerd. De volledige realisatie in 2008–2010 ligt daarmee binnen bereik, mits de ministers en de lokale veiligheidspartners erin slagen het huidige tempo te handhaven.

De ministers laten verschillende onderzoeken uitvoeren naar de kosten en effecten van maatregelen om de veiligheid te vergroten (door het Sociaal Cultureel Planbureau en het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum). Wij hechten veel belang aan deze onderzoeken met het oog op het verkrijgen van inzicht in het verband tussen getroffen maatregelen en ontwikkelingen van veiligheid.

De ministers van BZK en van Justitie hebben op 6 maart 2007 gereageerd op dit Terugblikonderzoek; de VNG heeft op 15 maart 2007 gereageerd. De reacties zijn verwerkt in hoofdstuk 5.

2 VERSTERKEN REGIEROL GEMEENTEN

2.1 Achtergrond van onze aanbeveling uit 2005

Op grond van ons onderzoek in 2005 stelden wij vast dat in veel gevallen de operationele uitwerking van het beleid in heldere en meetbare afspraken met de veiligheidspartners nog verbetering behoeft. Op dit punt bevelen wij de ministers aan om de regiefunctie van de gemeente te versterken en te bevorderen dat de handreiking *Kernbeleid Veiligheid* van de VNG wordt toegepast. Deze handreiking biedt naar ons oordeel een helder en systematisch stappenplan om te komen tot een doelgerichte aanpak van het veiligheidsbeleid. Daarnaast geeft deze handreiking een goed inzicht in het te hanteren instrumentarium van integrale beleidsplannen, operationele plannen en voortgangsbewaking. De samenwerking tussen middelgrote en kleinere gemeenten zou daarbij bevorderd kunnen worden, zodat zij elkaar kunnen ondersteunen bij de ontwikkeling en uitvoering van het integrale veiligheidsbeleid. Wij vroegen verder aandacht voor het feit dat het lokale veiligheidsbeleid door de veiligheidspartners³ als te vrijblijvend werd gezien en wezen in dit verband op het belang van een gemeenschappelijk beeld van de problemen, het belang van aansluitende werkgebieden en mandaten, en op mogelijkheden van financiële instrumenten en van convenanten.

In hun reactie verwezen de ministers destijds naar het project Veilige gemeenten, een gezamenlijk initiatief van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de VNG. Het project heeft als doel het versterken van de regierol van gemeente. Zij zouden bovendien gemeenten stimuleren aan de slag te gaan volgens de methode in de handreiking *Kernbeleid Veiligheid*.

2.2 Stand van zaken in 2006

Bevorderen dat gemeenten de handreiking Kernbeleid Veiligheid van de VNG toepassen en niet-GSB⁴-gemeenten ondersteunen bij de ontwikkeling van integraal veiligheidsbeleid.

Onze conclusie is dat de minister van BZK in samenwerking met de VNG deze aanbeveling heeft uitgevoerd.

Het plan van aanpak voor het project Veilige gemeenten (Ministerie van BZK en VNG, 2005) is ongeveer een halfjaar na de publicatie van ons rapport door de minister van BZK aangeboden aan de Tweede Kamer. Het project heeft primair tot doel het versterken van de regierol van de gemeenten en het verhogen van de prestaties van gemeenten op het gebied van veiligheid. De focus ligt op middelgrote en kleine gemeenten. Het project bestaat uit verschillende deelprojecten die ondermeer gericht zijn op verbeteringen in het ondersteunen van gemeenten, het verbeteren van de regierol van de gemeenten en het verbeteren van de sturingsrelatie tussen Rijk en gemeenten. Via een website kunnen gemeenten gericht advies aanvragen over de mogelijke inrichting van de gemeentelijke veiligheidsorganisatie en producten raadplegen.

In december 2005 is – als onderdeel van het project Veilige gemeenten – een onderzoek uitgevoerd naar de stand van zaken van het integraal veiligheidsbeleid bij gemeenten en naar hun behoefte aan ondersteuning, *Naar een veiliger gemeente* (TNS-NIPO-consult, 2005).⁵ Uit het onderzoeksrapport blijkt dat twee derde van de gemeenten een

³ Het betreft, naast gemeente, politie en Openbaar Ministerie, lokale partners als welzijnsorganisaties, hulpverlening en zorg, woningbouwcorporaties, onderwijsorganisaties,

bewoners en ondernemers.

⁴ Grotestedenbeleid.

⁵ Dit onderzoek betreft het integrale veiligheidsbeleid in den brede, dat zowel de fysieke veiligheid als de sociale veiligheid omvat.

veiligheidsnota had waarin de veiligheidsaanpak staat beschreven. Een kwart van de gemeenten had een dergelijke veiligheidsnota in voorbereiding. De doelstelling van het (vorige) kabinet was dat voor het einde van de kabinetsperiode (toen nog mei 2007) alle gemeenten een veiligheidsanalyse en een daarop toegespitste aanpak zouden hebben (Ministeries van Justitie en van BZK, 2006a).

Medio/najaar 2007 zal een evaluatie van het project Veilige gemeenten plaatsvinden, waarbij opnieuw de balans voor het lokale veiligheidsbeleid wordt opgemaakt.

Naar aanleiding van het rapport *Naar een veiliger gemeente* is de handreiking *Kernbeleid veiligheid* voor gemeenten, voor het opzetten van lokaal integraal veiligheidsbeleid, vernieuwd. Deze vernieuwde versie (VNG, Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid en Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2006) is gebruiksvriendelijker gemaakt en er is een «light-versie» van de handreiking *Kernbeleid veiligheid* opgenomen. Het gebruik van deze versie is minder arbeidsintensief en dat is vooral van belang voor kleine gemeenten met een beperkte problematiek en/of met minder capaciteit voor het uitwerken van een lokaal integraal veiligheidsbeleid. De handreiking is bovendien uitgebreid met instrumenten die het gebruik ervan vergemakkelijken, zoals een format voor een kadernota integraal veiligheidsbeleid, een stramien voor een veiligheidsanalyse en een modelconvenant. Ook is een «Diagnose-instrument» ontwikkeld waarmee gemeenten kunnen meten in hoeverre zij over een volledig lokaal integraal veiligheidsbeleid beschikken.

De vernieuwde handreiking is in het najaar 2006 naar alle gemeenten, provincies en politieregio's verzonden. Tijdens kleinschalige regionale bijeenkomsten voor raadsleden in het land wordt de handreiking besproken.

Ervaringen van zes gemeenten

De zes gemeenten die betrokken waren bij het onderzoek *Aanpak lokaal veiligheidsbeleid* uit 2005 blijken bekend met de handreiking *Kernbeleid veiligheid* van de VNG. Vier van hen passen de methode integraal toe, twee van hen passen elementen uit de methode toe. De ervaringen zijn positief. Men vindt het «handig dat er een stramien is voor het opstellen van een veiligheidsprogramma» en ziet de methode als een «werkbare handreiking om met behulp van een aantal helder omschreven stappen te komen tot een integraal veiligheidsbeleid».

Onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor samenwerking tussen middelgrote en kleinere gemeenten.

Onze conclusie is dat de minister van BZK samen met de VNG de mogelijkheden tot samenwerking tussen gemeenten bij de uitvoering van het lokaal veiligheidsbeleid heeft onderzocht en stimuleert.

In het project Veilige gemeenten wordt regionale samenwerking gestimuleerd. De ambassadeurs veiligheid van de VNG hebben als opdracht meegekregen om regionale overleggen tussen lokale veiligheidspartners te stimuleren. Intussen is een netwerk van veiligheidscoördinatoren opgezet en er zijn bijvoorbeeld Regionale Platforms Criminaliteitsbeheersing ingesteld. Deze worden ondersteund door het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV; zie ook 2.2) In opdracht van het project Veilige gemeenten zijn formats voor regionale samenwerking ontwikkeld. Een inventarisatie van vormen van intergemeentelijke

samenwerking en best practices is inmiddels op de website van het project Veilige gemeenten te vinden.

In het eerdergenoemde onderzoek *Naar een Veiliger Gemeente* (TNS-NIPO-consult, 2005) is onderzocht in hoeverre gemeenten samenwerken en welke behoefte er bestaat aan ondersteuning voor samenwerking. Driekwart van de gemeenten met een integraal veiligheidsbeleid gaf in dat onderzoek aan regionaal samen te werken, waarbij het primair bleek te gaan om samenwerking op het terrein van fysieke veiligheid. In twaalf procent van de gemeenten gaven de betrokken ambtenaren aan behoefte te hebben aan ondersteuning bij samenwerking. In negentien procent van de gemeenten gaven de betrokken raads- en collegeleden aan behoefte te hebben aan ondersteuning bij samenwerking.

Ook in de afspraken tussen het Ministerie van BZK en de politieregio's wordt de regionale samenwerking benadrukt. In de overeenkomsten voor 2007–2008 is bepaald dat gemeenten en politie afspraken maken over de veiligheidsaanpak.

Ervaringen van zes gemeenten

De zes gemeenten zeggen bij het ontwikkelen van hun lokale veiligheidsbeleid samen te werken met andere gemeenten. Er worden verschillende samenwerkingsvormen genoemd, zoals:

- het Regionaal College waarvan de burgemeesters deel uitmaken en waarin het veiligheidsbeleid wordt besproken;
- een (ambtelijke) regionale werkgroep integraal veiligheidsbeleid die regelmatig bij elkaar komt en waarin kennis, ervaringen en een eventuele gezamenlijke probleem-aanpak worden uitgewisseld;
- regionale studiedagen en soms studiereizen;
- het werken vanuit een regionaal veiligheidsplan, dat wordt vertaald naar gemeentelijke veiligheidsplannen;
- regionale platforms betreffende specifieke veiligheidsonderwerpen (zoals huiselijk geweld, verslavingszorg, jeugdzorg, veelplegersaanpak);
- concrete activiteiten die een «nuttige aanvulling op gemeentelijke veiligheids-activiteiten» vormen met als voorbeeld het Keurmerk Veilig Ondernemen.

Onderzoeken hoe het probleem van de vrijblijvendheid opgelost kan worden. Daarbij is van belang:

- *een gemeenschappelijk beeld van de problematiek bij de veiligheidspartners;*
- *aansluitende werkgebieden en mandaten;*
- *mogelijkheden van financiële instrumenten en van convenanten.*

Wij hebben vastgesteld dat de minister van BZK in overleg met de VNG heeft onderzocht hoe het probleem van vrijblijvendheid tegemoet kan worden getreden. Het rapport is in december 2006 beschikbaar gekomen. Voor de voortgang zouden minister en VNG nu snel aan de slag moeten met de resultaten van dit onderzoek.

In het project Veilige gemeenten komt ook de sturing van gemeenten richting veiligheidspartners aan de orde. Het Ministerie van BZK heeft opdracht gegeven voor een onderzoek naar knelpunten en oplossingen in sturingsconcepten voor de verhouding tussen gemeenten en instellingen die bij het veiligheidsbeleid (specifiek bij overlast) betrokken zijn. Intussen is alvast als instrument bij de handreiking *Kernbeleid Veiligheid* een modelconvenant opgenomen. De onderzoeksresultaten zijn eind 2006

beschikbaar gekomen, en in maart 2007 is gemeld dat de minister van BZK was begonnen met het formuleren van acties naar aanleiding hiervan.

Eén van de thema's binnen het project Veilige gemeenten betreft een eventuele wettelijke verankering van de regierol van de gemeente. Inmiddels is er een bestuurlijk akkoord tussen het Ministerie van BZK en VNG waarin staat dat de wettelijke regierol vastgelegd zal gaan worden. Op dit moment wordt dat uitgewerkt. De beoogde datum voor inwerking-treding is januari 2008.

De nadruk ligt momenteel op het versterken van de positie van de gemeente richting veiligheidspartners op een andere manier: door ondersteuning en door het bij wet inrichten van veiligheidsregio's met aansluitende werkgebieden maar ook door experimenten en samenwerkingsprojecten. Inmiddels zijn in vier regio's pilots gestart waarin wordt geëxperimenteerd met afspraken tussen Rijk en gemeenten. Deze pilots zijn gestart vanuit de behoefte aan meer expliciete afstemming waardoor landelijk en lokaal beleid elkaar meer versterken en de vrijblijvendheid van afspraken vermindert. Afhankelijk van de resultaten zal worden gezien of deze afspraken landelijk worden ingevoerd. Met de politie zijn afspraken gemaakt over het maken van een buurt- of wijkscan, die als basis kan dienen voor een integrale, buurtgerichte aanpak onder regie van de gemeenten. Daarmee stimuleren de ministeries de vorming van een gemeenschappelijk beeld van de problematiek.

Ervaringen van zes gemeenten

Alle zes de gemeenten geven aan dat de gezamenlijke aanpak van het veiligheidsbeleid sinds 2005 (verder) is verbeterd, zeker waar het de «binnengemeentelijke» aanpak betreft. Eén van hen licht dit als volgt toe: «Steeds meer worden vooraf (bijvoorbeeld middels convenanten) concrete projecten opgestart en samenwerkingsafspraken gemaakt waar partners elkaar op kunnen aanspreken. Plannen van veiligheidspartners worden ook beter op elkaar afgestemd». Drie gemeenten geven expliciet aan nog verdere verbeteringen na te streven. Twee streven ernaar verdere procesmatige verbeteringen (in de zin van concreetheid van operationele plannen, maken van bindende en meetbare afspraken met partners en van voortgangsbewaking). Een derde gemeente merkt op dat de samenwerking met politie, het Openbaar Ministerie, woningcorporaties, welzijns- en hulpverleningorganisaties en ondernemers van essentieel belang is geweest bij het verbeteren van de veiligheid, en wil nu de volgende stap zetten in de richting van een daadwerkelijk integrale overheid, van een sluitende aanpak en van samenhang in repressie en preventie.

Als zwakke schakels dan wel knelpunten in de samenwerking noemen de gemeenten:

- De gebrekkige doorzettingsmacht naar externen.
- Het ontbreken van extra middelen om betere samenwerking tussen Rijk en gemeenten vorm te geven en te weinig sturingsbevoegdheden om als gemeente de noodzakelijke regiefunctie in de veiligheidsketen goed te kunnen vervullen (daarbij wordt verwezen naar het succes van de veelplegersaanpak).
- De lastige samenwerking met partners die een groter gebied bestrijken (zoals bureaus jeugdzorg, reclassering).
- Het ontbreken van «de regie over de strafrechtketen» c.q. van «een goede overdracht vanuit het Ministerie van Justitie naar lokale zorg- en hulpverlening».
- De barrières bij gegevensuitwisseling tussen partners (privacybelemmeringen en het ontbreken van koppelingen tussen informatiesystemen).

- De moeizame totstandkoming (uitbreiding) van gemeentelijke instrumenten (zoals de bestuurlijke boete, de bevoegdheden van gemeentelijke toezichhouders, de onzekerheden over de toekomstige organisatie en de financiële ondersteuning bij de ontwikkeling van de veiligheidsregio).
- Bureaucratie en wettelijke belemmeringen bij de aanpak van overlastgevend en criminele groepen.

De zes gemeenten zijn verder niet onverdeeld positief over een wettelijke verankering van de regierol. Het kan volgens hen meerwaarde hebben (op het gebied van bijvoorbeeld helderheid, verantwoording), maar ze uiten twijfels over de haalbaarheid («de gemeente kan geen zeggenschap krijgen over inzet van middelen van derden»), de noodzaak («iedereen weet en is het erover eens dat de gemeente de regierol heeft») en de wenselijkheid («er is al veel bereikt op basis van ervaringen, samenwerking en vertrouwen»).

3 VERBETEREN INFORMATIE

3.1 Achtergrond van onze aanbeveling uit 2005

Ten tijde van ons onderzoek hadden de ministers zich reeds voorgenomen om een geïntegreerde veiligheidsmonitor betreffende sociale veiligheid te ontwikkelen, waarin verschillende reeds bestaande monitoren (namelijk de Politiemonitor Bevolking, CBS-gegevens over feitelijke criminaliteit en stedelijke leefbaarheidsenquêtes) geïntegreerd worden. Wij hebben de ministers destijds aanbevolen:

- te bevorderen dat gemeenten de gegevens uit die geïntegreerde veiligheidsmonitor ook daadwerkelijk gaan gebruiken voor hun veiligheidsanalyse;
- aandacht te hebben voor de informatievoorziening over de uitgevoerde maatregelen en de ingezette capaciteit en middelen opdat – gekoppeld aan de informatie over (de ontwikkeling van) de veiligheids-situatie – lering kan worden getrokken uit de opgedane ervaringen.

In hun reactie gaven de ministers aan te verwachten dat de aandacht voor het meten van prestaties en effecten zou verbeteren door het stroomlijnen van de verschillende monitoren. Verder waren de ministers van plan de uitwisseling van best practices te stimuleren.

3.2 Stand van zaken in 2006

Bevorderen dat gemeenten de gegevens uit de nieuwe geïntegreerde veiligheidsmonitor ook daadwerkelijk gaan gebruiken voor hun veiligheidsanalyse.

Wij hebben vastgesteld dat deze aanbeveling nog niet geheel gerealiseerd is, maar dat er wel belangrijke stappen gezet zijn.

De eerste stap naar de geïntegreerde Veiligheidsmonitor was het stroomlijnen van de Landelijke Politiemonitor Bevolking en de CBS-slachtoffer-enquêtes over feitelijk ervaren criminaliteit. Daardoor is één Veiligheidsmonitor Rijk ontstaan. Deze is in 2005 als pilot uitgevoerd en vervolgens in 2006 in het gehele land gebruikt.

De tweede stap is het samenvoegen van deze monitor met lokale veiligheidsmonitors, zodat een veiligheidsmonitor ontstaat die op elk bestuurlijk of geografisch niveau kan worden ingezet. Daarbij krijgen gemeenten de mogelijkheid zelf veiligheidsaspecten aan te dragen waarover zij informatie opgenomen willen hebben in de monitor. In 2007 start deze samenvoeging bij wijze van pilot.

De volledige samenvoeging van de Veiligheidsmonitor Rijk en lokale veiligheidsmonitors moet uiterlijk in 2008 zijn gerealiseerd (Ministeries van Justitie en van BZK, 2006 a en b). Najaar 2006 is hiertoe een Bestuurlijke Intentieverklaring ondertekend door de ministers, de VNG, vertegenwoordigers van de G4- en de G27-gemeenten⁶ en het Korpsbeheerders-beraad.

Een van de deelprojecten binnen het project Veilige gemeenten gaat over inzicht in de veiligheidssituatie. Doel van dit deelproject is het ontwikkelen van een instrument waardoor resultaten van het veiligheidsbeleid en van de veiligheidssituatie in alle gemeenten zichtbaar en meetbaar worden. Dit instrument, het Diagnose-instrument, moet tegemoetkomen aan de

⁶ De G4 zijn de vier grootste steden uit het GSB (Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht); de G27 zijn de 27 overige steden uit het GSB.

behoefden van zowel gemeenten als van het Rijk en is inmiddels beschikbaar (zie 2.2).

Ervaringen van zes gemeenten

De zes gemeenten zijn alle bekend met de nieuwe Veiligheidsmonitor Rijk en hebben kennis genomen van de uitkomsten. Een van hen heeft in de pilot meegedaan aan de Veiligheidsmonitor Rijk en heeft de gegevens gebruikt voor de actualisatie van de nota Integrale Veiligheid. De vijf andere hebben nog niet met de nieuwe uitkomsten gewerkt, omdat de gegevens over 2006 nog te kort beschikbaar waren of er een langere tijdreeks ontbrak voor vergelijking. Daarom gebruiken zij nog de oude Politie-monitor Bevolking en eventuele lokale instrumenten. Alle gemeenten gaven aan dat zij er pas echt mee kunnen gaan werken als er ook gegevens op gemeentelijk en stadsdeelniveau ter beschikking komen. Zij verwijzen daarbij naar de Integrale Veiligheidsmonitor die in 2008 beschikbaar komt. Zij staan positief tegenover de introductie van één landelijk instrument vanwege de vergelijkingsmogelijkheden. Voorwaarde is wel dat alle gemeenten hieraan zullen gaan deelnemen.

Aandacht voor de informatievoorziening over de uitgevoerde maatregelen en de ingezette capaciteit en middelen opdat – gekoppeld aan de informatie over (de ontwikkeling van) de veiligheidssituatie – lering kan worden getrokken uit opgedane ervaringen.

Onze conclusie is dat er informatie beschikbaar is bij het CCV over maatregelen en activiteiten die in gemeenten worden uitgevoerd. Een verbeterpunt is nog de informatie over daarbij ingezette capaciteit en middelen.

De ministers zegden destijds toe de uitwisseling van best practices te stimuleren, met een verwijzing naar het in december 2003 opgerichte CCV. Dit centrum moest de toepassing van bewezen effectieve preventieve maatregelen en instrumenten in de Nederlandse samenleving bevorderen.

Uit het onderzoek *Naar een veiliger gemeente* (TNS-NIPO-consult, 2005) blijkt dat eind 2005 negentig procent van de gemeenten het CCV kent, maar vaak alleen van naam (20%) of door de website of papieren uitingen (36%). Op de site van het CCV staat veel informatie over initiatieven en projecten die de gemeenten als voorbeeld kunnen gebruiken. Informatie over kosten en effecten van deze initiatieven ontbreekt echter veelal nog.

Inmiddels lopen er landelijke onderzoeken in opdracht van de betrokken ministeries die inzicht moeten geven in de effecten van de maatregelen:

- Het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) doet in opdracht van de Ministeries van BZK en Justitie onderzoek naar de kosten en effecten van maatregelen om de criminaliteit aan te pakken (onderzoek naar de maatschappelijke kosten voor veiligheid).
- Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) maakt in opdracht van het Ministerie van Justitie een inventarisatie van maatregelen die aantoonbaar effect hebben gehad. Het gaat dan om de effecten van justitieel ingrijpen. Voorts heeft het WODC een internationale vergelijking over «wat werkt» afgerond en zijn er erkenningscommissies justitiële interventies ingesteld.

Ervaringen van zes gemeenten

Alle zes de gemeenten zijn bekend met het CCV en maken gebruik van de informatie die het centrum biedt. Zij «bezoeken de website om op de hoogte te blijven van nieuwe ontwikkelingen», «verzamelen via het CCV informatie over specifieke veiligheidsthema's en succesvolle aanpakken», halen voorbeelddocumenten van de website, bezoeken presentaties van het CCV en wijzen op «contacten via het netwerk veiligheidscoördinatoren dat door het CCV wordt ondersteund». De ervaringen zijn positief en de gemeenten wijzen erop dat het CCV blijvend moet investeren in: expertise opbouwen op de diverse terreinen, belemmeringen wegnemen (in samenwerking met het ministerie), zich profileren als kenniscentrum, good practices uitdragen, en contacten onderhouden met regionale en lokale organisaties (zoals politie en gemeente). Tot slot zou er volgens een van de gemeenten meer aandacht moeten zijn voor veiligheidsevaluatieonderzoek (wat werkt wel en wat werkt niet).

4 RESULTATEN VEILIGHEIDSBELEID

Wij hebben in ons rapport van 2005 de landelijke ontwikkeling van de sociale veiligheid in de periode 2001–2003 weergegeven aan de hand van indicatoren die in de doelstelling van het Veiligheidsprogramma 2002–2006 zijn benoemd. Het gaat om gegevens afkomstig uit de Politiemonitor Bevolking en de CBS-slachtofferenquêtes.

We willen in deze terugblik bezien hoe het inmiddels gesteld is met de realisatie van de doelstelling uit het veiligheidsprogramma.

4.1 Stand van zaken in 2006

In de jaren 2005–2006 is de overstap gemaakt naar de nieuwe Veiligheidsmonitor Rijk (zie § 3.2). Deze nieuwe monitor integreert de gegevens uit onder meer de Politiemonitor Bevolking en de CBS-slachtofferenquêtes. De cijfers uit de nieuwe monitor zijn niet vergelijkbaar met die uit de oude monitoren, onder andere vanwege verschillende meetmethoden en verschillende meetmomenten. Daarbij geldt het volgende:

- De Politiemonitor Bevolking is in 2005 nog wel uitgevoerd, naast de pilot Veiligheidsmonitor Rijk (VMR). Voor 2005 zijn dus twee monitors beschikbaar, één als afsluiting van de oude reeks en één als start van de nieuwe reeks.⁷
- De CBS-slachtofferenquête is in 2005 niet meer uitgevoerd en de resultaten uit de oude en de nieuwe monitor kunnen dus niet in relatie tot elkaar worden bezien.

In de figuur op de volgende pagina is de landelijke ontwikkeling van de sociale veiligheid, die wij presenteerden in ons rapport *Aanpak lokaal veiligheidsbeleid*, doorgetrokken tot en met 2006. De feitelijk ondervonden vermogens- en geweldscriminaliteit zijn in de periode 2002–2005 met tien procent gedaald. De ministers hebben aangegeven dat zij tussen 2008 en 2010 een reductie willen realiseren van totaal twintig tot vijftien procent ten opzichte van 2002. Daarom willen zij in de periode 2006–2008/2010 een verdere reductie met tien tot vijftien procent (ten opzichte van de nieuwe meting in 2006) realiseren.

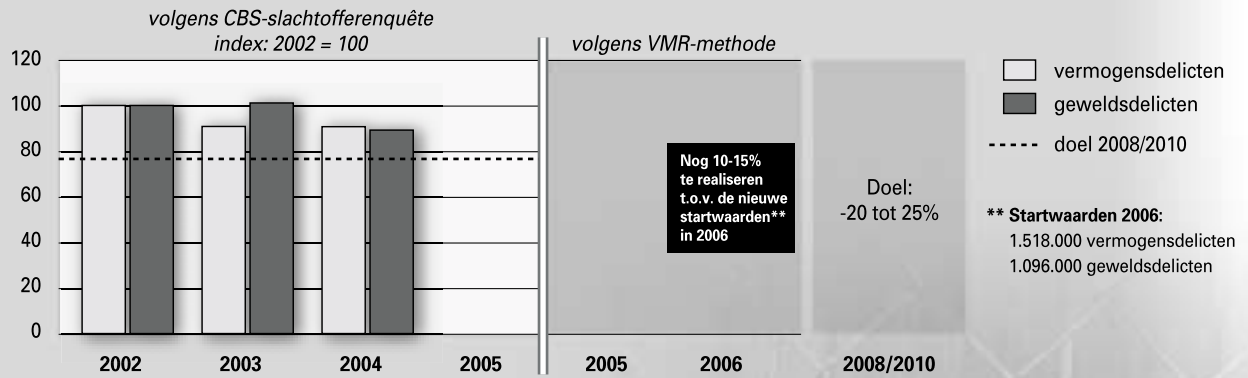
Uit de figuur blijkt ook dat de feitelijk ondervonden overlast, verloedering en veiligheidsgevoelens zich in de beoogde richting ontwikkelen.

⁷ In 2005 was de omvang van de steekproef beperkt. Daarnaast is de Politiemonitor Bevolking in 2006 nog uitgevoerd voor twee indicatoren uit de prestatiecontracten bij de politie.

Landelijke ontwikkeling veiligheidssituatie*

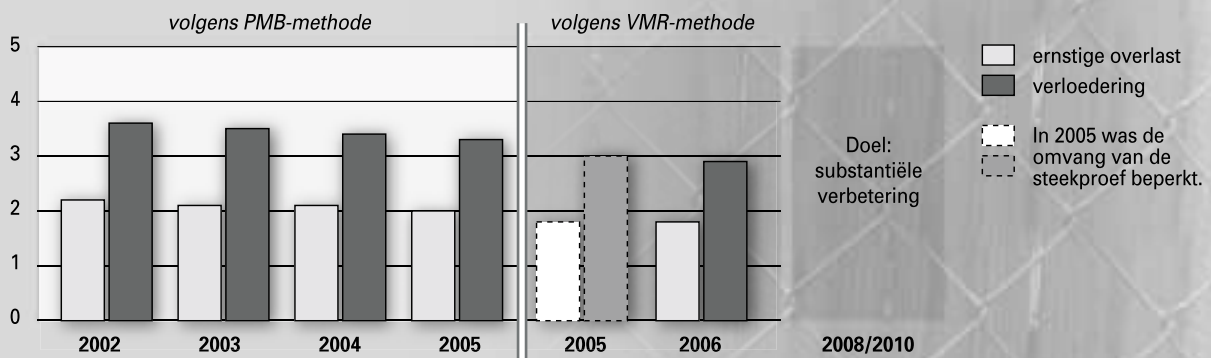
Slachtofferschap

Aantal slachtoffers van vermogensdelicten en geweldsdelicten; aantallen geïndexeerd

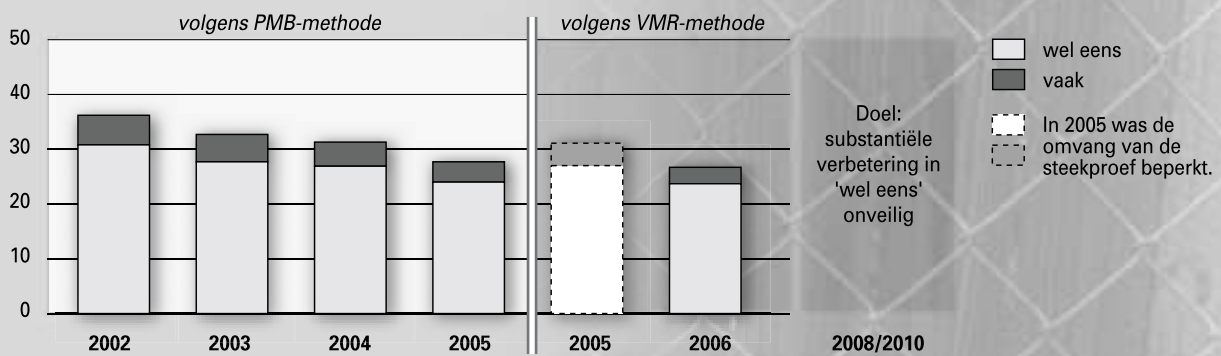
Overlast en verloedering

Feitelijk ondervonden overlast en verloedering op een schaal van 1 tot 5

Onveiligheidsgevoel

Percentage van de bevolking dat zich wel eens of vaak onveilig voelt

Bron: Ministeries van Justitie en van BZK (2006b).

* De cijfers uit de Politiemonitor Bevolking (PMB) en uit de Veiligheidsmonitor Rijk (VMR) zijn om methodologische redenen niet direct vergelijkbaar.

5 BESTUURLIJKE REACTIES EN NAWOORD ALGEMENE REKENKAMER

5.1 Reactie ministers

De ministers van Justitie en van BZK hebben op 6 maart 2007 gezamenlijk gereageerd. De volledige tekst van de brief is terug te vinden op www.rekenkamer.nl.

De ministers constateren met tevredenheid dat de inspanningen van de afgelopen jaren zich vertalen in een positief oordeel van de Algemene Rekenkamer over de aanpak van het lokale veiligheidsbeleid. Ze zijn verheugd dat ook de in het onderzoek betrokken gemeenten zich over het algemeen positief uitlaten over de ontwikkelingen.

In hun reactie memoreren zij dat het Rijk en de lokale partners de afgelopen jaren veel en met succes hebben geïnvesteerd in het terugdringen van criminaliteit en overlast. De inspanningen van het project Veilige Gemeenten beginnen volgens hen vruchten af te werpen en de ontwikkelingen zijn positief. Om de doelstelling te halen zal het huidige kabinet de aanpak van criminaliteit en overlast voortzetten en zal het Rijk met gemeenten en andere lokale partners samenwerken aan een nog veiliger Nederland. De ministers wijzen daarbij op het project «Veiligheid begint bij voorkomen», waarbij de aandacht meer op preventie ligt. Het kabinet is voornemens hierover afspraken met de bestuurlijke partners te maken.

De ministers melden ook dat in de nieuwe kabinetsperiode de rol van gemeenten in het lokaal veiligheidsbeleid wettelijk zal worden verankerd. Zij melden dat de voorbereidingen in volle gang zijn en zeggen ernaar te streven om nog voor de zomer het wetsvoorstel voor formele consultatie naar de VNG te sturen.

Bij onze aanbeveling dat er betere informatie nodig is over ingezette capaciteit en middelen bij projecten binnen gemeenten, wijzen de ministers erop dat hierin reeds een slag is gemaakt door de ontwikkeling van het Diagnose-instrument.

5.2 Reactie VNG

De VNG heeft op 15 maart 2007 gereageerd. De volledige tekst van de brief staat op www.rekenkamer.nl.

De VNG meldt dat het lokaal veiligheidsbeleid één van de prioriteiten van de VNG is en dat de VNG samen met het Ministerie van BZK en het CCV (in het project Veilige Gemeenten) gemeenten stimuleert en faciliteert om met lokaal veiligheidsbeleid aan de slag te gaan. De eerste reacties op de vernieuwde versie handreiking *Kernbeleid Veiligheid* zijn volgens de VNG positief; gemeenten volgen de methode integraal of halen er onderdelen uit die men direct kan toepassen. De gemeenten werken op uiteenlopende wijzen samen in het veiligheidsbeleid en de formats die in het project Veilige Gemeenten zijn ontwikkeld bieden hen aanknopingspunten. De VNG benadrukt hierbij dat regionale samenwerking geen doel op zich is, maar een middel om tot een betere uitvoering van het veiligheidsbeleid te komen. De prioriteiten in het veiligheidsbeleid worden lokaal bepaald door de gemeenteraad.

Bij onze aanbeveling om snel stappen te nemen om vrijblijvendheid van het lokale veiligheidsbeleid te voorkomen, meldt de VNG initiatieven te beoordelen op de mate waarin de gemeentelijke regie wordt verbeterd. De VNG is voorstander van een wettelijke verplichting voor gemeenten om een door de gemeenteraad vastgesteld integraal veiligheidsplan te hebben. Om hun taak te kunnen waarmaken moeten gemeenten

stuuringsmogelijkheden hebben. Eventueel betekent dat volgens de VNG aanpassing van sectorale wetgeving om sturing van gemeenten richting bijvoorbeeld woningbouwcorporaties, zorginstellingen en politie te verbeteren. De in het rapport genoemde pilots richten zich op de (horizontale) sturingsrelatie tussen de gemeente en zijn veiligheidspartners. Hiertoe zijn volgens de VNG geen afspraken tussen Rijk en gemeenten, maar afspraken tussen gemeenten en hun partners nodig. Voor zover zich hier knelpunten voordoen waarbij departementen een rol kunnen spelen kan dit aan de orde komen in bestuurlijk overleg. Voor zover de VNG nu kan overzien zijn er geen knelpunten waar niet nu al op enigerlei wijze aan wordt gewerkt.

De VNG onderschrijft onze aanbeveling dat de informatie over ingezette capaciteit en middelen bij projecten in gemeenten verbeterd moet worden. Het CCV is de aangewezen partij om deze informatie aan gemeenten aan te bieden. De VNG meldt het voornemen om binnen het project Veilige Gemeenten – in aanvulling op het Diagnose-instrument – een benchmark integrale veiligheid te ontwikkelen. Zo'n benchmark zou gemeenten vergelijkbaar maken op onderdelen als ingezette middelen en capaciteit. Het Diagnose-instrument en de VNG-site www.watdoetje-gemeente.nl dragen volgens de VNG nu al bij aan de inzichtelijkheid en vergelijkbaarheid van prestaties van gemeenten. De versterking van het horizontale toezicht maakt verticale afspraken volgens de VNG overbodig.

5.3 Nawoord Algemene Rekenkamer

Omdat gemeenten ten tijde van deze terugblik nog steeds (net als in 2003) de vrijblijvendheid van het lokale veiligheidsbeleid als probleem aanmerken, hebben wij erop aangedrongen om nu snel concrete stappen te zetten. De wettelijke verankering van de regierol, die nu wordt voorbereid is zo'n concrete stap.

Het Diagnose-instrument waar de ministers aan refereren heeft volgens de toelichting tot doel inzichtelijk te maken in hoeverre het veiligheidsbeleid in de gemeente volledig, geïntegreerd en verankerd is. Het gaat ons echter om inzicht in de effectiviteit en kosten van maatregelen, dat breed toegankelijk zou moeten zijn, bijvoorbeeld via het CCV. Het door de VNG gemelde voornemen om een benchmark integrale veiligheid te ontwikkelen, die gemeenten vergelijkbaar maakt op onderdelen als ingezette middelen en capaciteit, sluit hier goed op aan.

Bijlage 1

Gebruikte afkortingen

BZK	(Ministerie van) Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CCV	Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid
GSB	Grote stedenbeleid
PMB	Politiemonitor Bevolking
SCP	Sociaal Cultureel Planbureau
VMR	Veiligheidsmonitor Rijk
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
WODC	Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum

Overzicht aanbevelingen en reacties oorspronkelijk rapport (2005)

Aanbevelingen Algemene Rekenkamer	Reactie ministers
<p>Wij bevelen de ministers aan om de regiefunctie van de gemeente te versterken en te bevorderen dat de handreiking <i>Kernbeleid Veiligheid</i> van de VNG wordt toegepast.</p> <p>Concreet moet het volgende worden verbeterd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gemeenten dienen meer aandacht te geven aan de in de handreiking <i>Kernbeleid Veiligheid</i> aanbevolen analyse van de actuele aanpak. - De operationele plannen moeten concreter uitgewerkt worden: (1) afspraken tussen de partners en de prestaties moeten scherper en meer in SMART-termen worden geformuleerd, (2) prestaties moeten worden verbijzonderd naar de afzonderlijke partners; deze dienen er voor te zorgen dat deze afspraken vervolgens in hun werkplannen worden opgenomen, (3) prestaties moeten in relatie worden gebracht met de beoogde maatschappelijke effecten. - De voortgangsrapportages moeten aansluiten op de operationele plannen en moeten informatie geven over: (1) gerealiseerde prestaties in relatie tot beoogde prestaties, (2) verklaringen voor achterblijvende prestaties, (3) realisatie binnen de planning en binnen het budget, (4) en een totaaloordeel over de stand van zaken van het project. 	<ul style="list-style-type: none"> • De ministers zullen bevorderen dat de conclusies en aanbevelingen bij de gemeenten onder de aandacht worden gebracht en waar mogelijk worden meegenomen in de te ondernemen initiatieven. • Het versterken van de regierol van gemeenten is onderdeel van het Project Veilige Gemeenten. Gemeenten zullen worden gestimuleerd aan de slag te gaan volgens de methode Kernbeleid Veiligheid. Er is onderzoek gedaan naar de knelpunten die gemeenten ondervinden bij het oppakken van de regierol en in de komende periode zal zoveel mogelijk worden gezocht naar oplossingen.
<p>Op grond van ons onderzoek ondersteunen wij het initiatief van de ministers van BZK en van Justitie om met name de gemeenten die niet vallen onder het GSB verdere ondersteuning te bieden bij de ontwikkeling van een integraal veiligheidsbeleid. Daarbij zouden ook de mogelijkheden tot samenwerking tussen de middelgrote en kleinere gemeenten onderzocht moeten worden.</p>	<p>In het Project Veilige Gemeenten is aandacht voor regionale samenwerkingsverbanden.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • De ministers moeten bevorderen dat gemeenten de gegevens uit de te ontwikkelen geïntegreerde veiligheidsmonitor ook daadwerkelijk gaan gebruiken voor hun veiligheidsanalyse. • Er is meer aandacht nodig voor de informatievoorziening over de uitgevoerde maatregelen en de ingezette capaciteit en middelen opdat – gekoppeld aan de informatie over (de ontwikkeling van) de veiligheidssituatie – lering kan worden getrokken uit de opgedane ervaringen. 	<ul style="list-style-type: none"> • De ministers verwachten dat de aandacht voor het meten van prestaties en effecten zal worden verbeterd door de stroomlijning van de verschillende monitoren. • De ministers zullen de uitwisseling van best practices stimuleren. Het Centrum voor Criminaliteitspreventie moet de toepassing van bewezen effectieve preventieve maatregelen en instrumenten in de Nederlandse samenleving bevorderen.

Aanbevelingen Algemene Rekenkamer**Reactie ministers**

De Algemene Rekenkamer ondersteunt het initiatief van de Ministeries van BZK en van Justitie om de mogelijkheden te onderzoeken om aan dit probleem (vrijblijvendheid) tegemoet te komen. Belangrijke aspecten die hierbij een rol spelen zijn:

- Alle veiligheidspartners moeten uitgaan van een gemeenschappelijk beeld van de problematiek. Het verdient overweging om bij de bespreking van bijvoorbeeld de veiligheidsanalyse in het driehoeksoverleg eenmalig ook andere veiligheidspartners dan gemeente, politie en OM te betrekken.
- Onderzoek de mogelijkheden om met behulp van financiële instrumenten (bijvoorbeeld subsidievoorwaarden) de betrokkenheid van de veiligheidspartners te bevorderen. Op dit punt zijn ook binnen de gemeente (diensten) verbeteringen mogelijk, onder meer door aanscherping van de opdrachtgever-opdrachtnemer-relaties.
- Leg de afspraken over samenwerking vast in convenanten.
- Zorg ervoor dat de werkgebieden van de veiligheidspartners op elkaar aansluiten en dat de vertegenwoordigers van de veiligheidspartners een mandaat van hun organisatie hebben om toezeggingen te doen.

- De ministers wijzen op de lopende verkenning naar de relatie tussen functionele besturen en de bestuurlijke hoofdstructuur.
- In het Project Veilige Gemeenten zal aandacht zijn voor de soms te grote vrijblijvendheid als gevolg van de autonome positie van de veiligheidspartners.
- De minister van BZK zal niet aan de gemeenten de eis opleggen om de afspraken met veiligheidspartners in een convenant vast te leggen, omdat dit zich niet verhoudt tot de uitgangspunten van lokale beleidsvrijheid en vermindering van regels.

Specifiek ten aanzien van politie en Openbaar Ministerie geldt het volgende:

De politie zou meer duidelijkheid kunnen geven over de grenzen van haar taken op het terrein van preventie en hulpverlening en in overleg met de partners afspraken moeten maken over de gevolgen van een eventueel terugtrekken op de kerntaken. De Algemene Rekenkamer ondersteunt op dit punt het initiatief van de politie om te komen tot een landelijk referentiekader dat meer duidelijkheid biedt omtrent de rolopvatting van de politie.

Ook het Openbaar Ministerie dient zijn rol in het lokale veiligheidsbeleid aan de andere partners te verduidelijken, opdat de verwachtingspatronen over en weer op elkaar aansluiten.

- De ministers hebben in de kerntakenbrief een inkadering gegeven aan de taken van de politie. Zij onderkennen het belang van preventieve politietaken en zullen onderzoek doen naar onder andere het (verder) meetbaar maken van buurtgebonden politiewerk en preventie.
 - Het Openbaar Ministerie zal in samenwerkingsverbanden op lokaal niveau, waar nodig, haar rol (zoals aangegeven in het meerjarenplan Perspectief op 2006) nader verduidelijken en de grenzen van haar verantwoordelijkheden duidelijk aangeven zodat het verwachtingspatroon bij de omgeving van het Openbaar Ministerie bijgesteld wordt.
-

Literatuur

Algemene Rekenkamer (2005). *Aanpak lokaal veiligheidsbeleid*. Tweede Kamer, vergaderjaar 2004–2005, 30 085, nrs. 1 en 2. Den Haag: Sdu.

Ministerie van BZK en VNG (2005). *Veilige gemeente, gezamenlijk plan van aanpak*. Bijlage bij Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 28 684, nr. 60. Den Haag: Sdu.

Ministeries van Justitie en van BZK (2002). *Naar een veiliger samenleving*. Tweede Kamer, vergaderjaar 2002–2003, 28 684, nr. 1. Den Haag: Sdu.

Ministeries van Justitie en van BZK (2005). *Naar een veiliger samenleving; vierde voortgangsrapportage*. Bijlage bij Tweede Kamer, vergaderjaar 2004–2005, 28 684, nr. 36. Den Haag: Sdu.

Ministeries van Justitie en van BZK (2006a). *Naar een veiliger samenleving; zevende voortgangsrapportage*. Bijlage bij Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 28 684, nr. 85. Den Haag: Sdu.

Ministeries van Justitie en van BZK (2006b). *Naar een veiliger samenleving; achtste voortgangsrapportage*. Bijlage bij Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 28 684, nr. 92. Den Haag: Sdu.

TNS-NIPO consult (2005). *Naar een veiliger gemeente; stand van zaken Lokaal Integraal Veiligheidsbeleid en behoefte aan ondersteuning bij gemeenten*. Amsterdam: TNS-NIPO-consult.

VNG, CCV en Ministerie van BZK (2006). *Kernbeleid veiligheid; handreiking voor gemeenten*. Rijswijk: Stimuka.